

Barn, Ungdom & voksne nå til dags

Kravet om autentisk selvrealisering i individualismens tid

Mattias Øhra
2014

Er det blitt tabu å være vanlig?

Hvorfor er vi på sosiale medier?

HENNE

1000
1999

ANTI-AGE
spesial-
blad

VAKKER

**BOTOX-
GUIDE**

LES DETTE FØR DU
FJERNER RYNKENE!

NY HUDPLEIE SOM
REPARERER:
STAMCELLER

**Sprettrumpe
på 6 uker**

Enkle ølser du gjør hjemme

ISSN 1101-1199
NO 1000 DE 1
KVINNE MOTE

MOBILFRI FERIE:
**TA EN DIGITAL
DETOX!**

ALT OM
FETTSUGING:
**FLAT
MAGE
FOR
ALLTID**

RENS
HUDEN
YNGRE

BLEKE
TENNENE?
FÅ EKSPERT-
TIPSENE

KROPPSPLEIE:
VÅRENS BESTE
BEHANDLINGER

ALDRI MER UTBRENT:
Slik finner du
balansen

ANSIKT • KROPP • HUD • HÅR • SMIL • SJEL

Barnehagens formål:

§ 1. Formål

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som **respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet**, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. **De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen.** Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for **felleskap og vennskap.** Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for **diskriminering.**

Skolens formål:

§ 1-1. Formålet med opplæringa

Opplæringa i skole og lærebedrift skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring.

Opplæringa skal byggje på grunnleggjande verdiar i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfridom, nestekjærleik, tilgjeving, likeverd og solidaritet, verdiar som òg kjem til uttrykk i ulike religionar og livssyn og som er forankra i menneskerettane.

Opplæringa skal bidra til å utvide kjennskapen til og forståinga av den nasjonale kulturarven og vår felles internasjonale kulturtradisjon.

Skolens formål:

§ 1-1. Formålet med opplæringa

Opplæringa skal gi innsikt i kulturelt mangfold og vise respekt for den enkelte si overtyding. Ho skal fremje demokrati, likestilling og vitskapleg tenkjemåte.

Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrøng.

Elevane og lærlingane skal lære å tenkje kritisk og handle etisk og miljøbevisst. Dei skal ha medansvar og rett til medverknad.

Skolen og lærebedrifta skal møte elevane og lærlingane med tillit, respekt og krav og gi dei utfordringar som fremjar danning og læreløyst. Alle former for diskriminering skal motarbeidast

Skolens formål:

§ 9a-1. Generelle krav

Alle elevar i grunnskolar og vidaregåande skolar har rett til eit godt fysisk og psykososialt miljø som fremjar helse, trivsel og læring.

§ 9a-3. Det psykososiale miljøet

Skolen skal aktivt og systematisk arbeide for å fremje eit godt psykososialt miljø, der den enkelte eleven kan oppleve tryggleik og sosialt tilhør.

Der som nokon som er tilsett ved skolen, får kunnskap eller mistanke om at ein elev blir utsett for krenkjande ord eller handlingar som mobbing, diskriminering, vald eller rasisme, skal vedkommande snarast undersøkje saka og varsle skoleleiinga, og der som det er nødvendig og mogleg, sjølv gripe direkte inn.

Skolens formål:

§ 9a-3. Det psykososiale miljøet (fortsetter)

Der som ein elev eller forelder ber om tiltak som vedkjem det psykososiale miljøet, deriblant tiltak mot krenkjande åtferd som mobbing, diskriminering, vald eller rasisme, skal skolen snarast mogleg behandle saka etter reglane om enkeltvedtak i forvaltningslova. Om skolen ikkje innan rimeleg tid har teke stilling til saka, vil det likevel kunne klagast etter føresegnene i forvaltningslova som om det var gjort enkeltvedtak.

Skolen skal aktivt drive eit kontinuerleg og systematisk arbeid for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av dette kapitlet blir oppfylte. Skoleleiinga har ansvaret for den daglege gjennomføringa av dette. Arbeidet skal gjelde det fysiske så vel som det psykososiale miljøet.

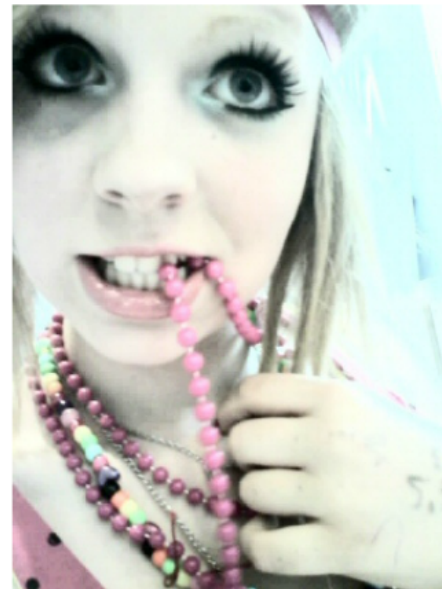
Hvor lenge KAN du være avlogget?

Hva har skjedd på 100 år?

Førstereisgutt,
15 år gammel.
CA 1910

versus

Kari Nordmann Ca 2010 ?

Dagens unge

identifiserer seg med foreldrenes oppdragelsesstil.

Den avtradisjonerte ungdomsgenerasjonen utvikler ikke lenger i første rekke sin identitet gjennom konfrontasjoner og ved å distansere seg maksimalt fra sine foreldre. Dagens ungdom tilkjenner seg med overveldende flertall at de kan identifisere seg med foreldrenes oppdragelsesstil.

Det «tradisjonelle» lar seg igjen sitere, dels fordi det på nytt er blitt interessant, dels fordi det på grunn av sin uvanlighet simpelthen virker eksotisk. (Ziehe 2011)

Nå er det elevene som stadig oftere oppfordrer læreren til å kle seg pent til avslutningsfesten (Ibid:86)

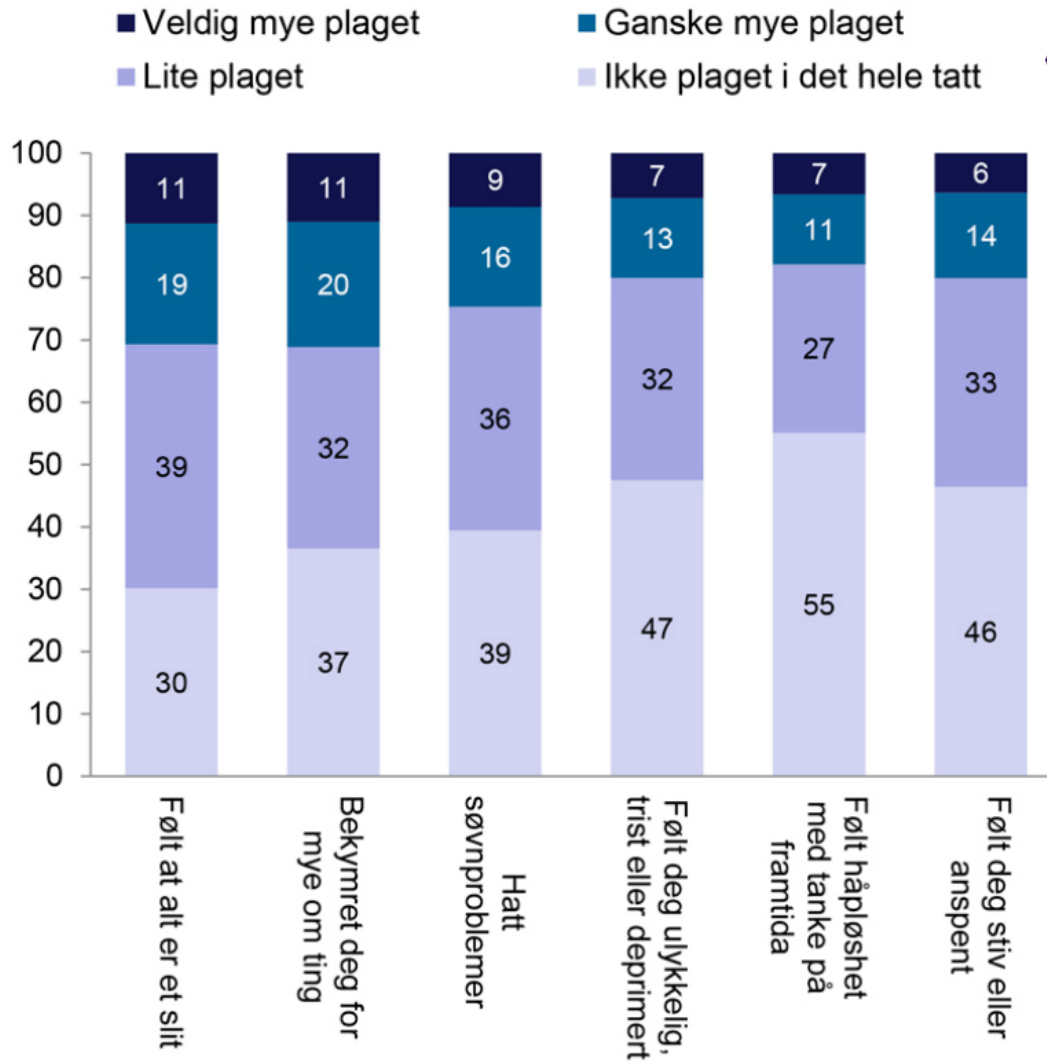
Ungdommen blir Snillere (NOVA 2012)

Ungdommen drikker mindre alkohol, røyker mindre hasj og har mindre utagerende atferd enn for både 8 og 16 år siden.

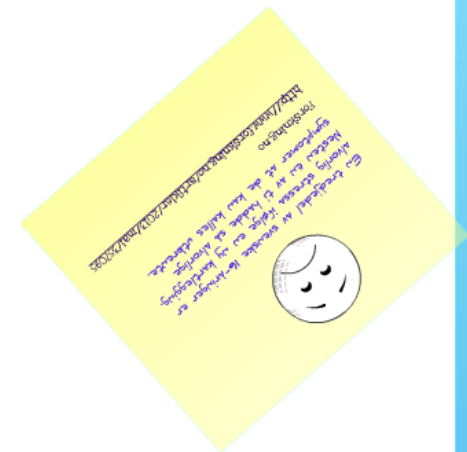
Det er viktig å holde øye med utviklingen i de unges psykiske helse.

- "Ungdommene opplever mange og uforenelige krav på en gang. De kan komme i en låst situasjon, der de både skal være flinke på skolen og kule, de skal både være dydige og seksuelt erfarne. Det er vanskelig å takle" (Ingunn Skre UIT★).

Har du i løpet av den siste uka vært plaget av noe av dette?

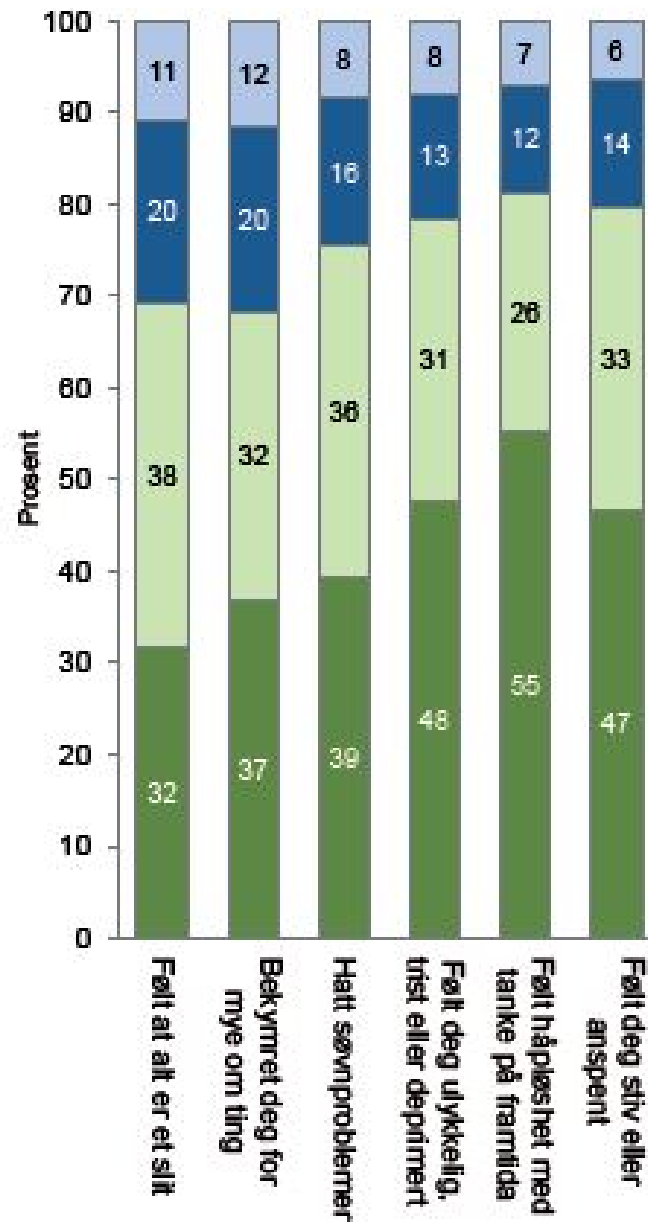
Kilde:
 Sykt bra! Ungdom i Norge - status 2013
 Lars Roar Frøyland, rådgiver i Norsk
 institutt for forskning om oppvekst, velferd
 og aldring (NOVA).

Ungdata 2014 nasjonalt

Har du i løpet av den siste uka vært plaget av noe av dette?

- Veldig mye plaget
- Ganske mye plaget
- Lite plaget
- Ikke plaget i det hele tatt

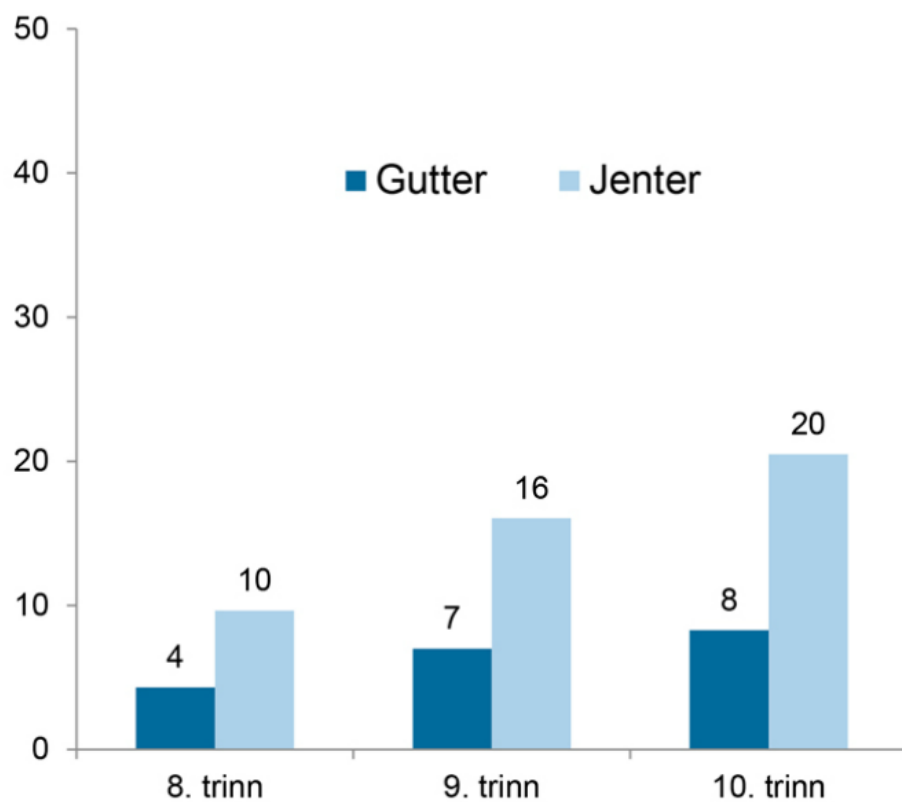

En tredjedel av svenske 16-åringar er alvorlig stressa ifølge en ny kartlegging. Nesten én av ti hadde så alvorlige symptomer at de kan kalles utbrente.

ForSkning.no

<http://www.forskning.no/artikler/2013/mai/357095>

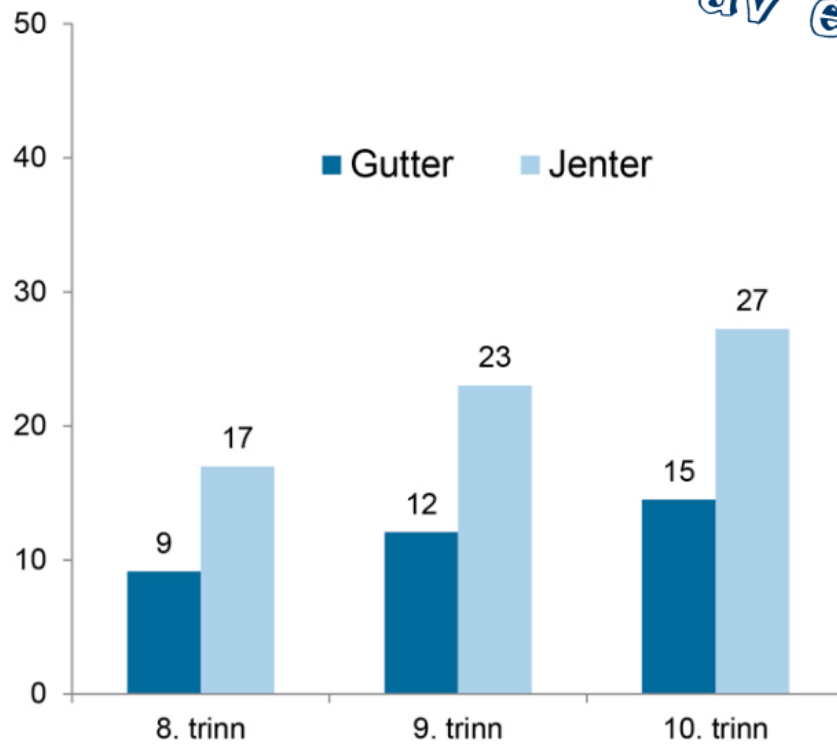
Andel gutter og jenter med depressive symptomer 8. – 10. trinn

Kilde:
Sykt bra! Ungdom i Norge - status 2013
Lars Roar Frøyland, rådgiver i Norsk
institutt for forskning om oppvekst, velferd
og aldring (NOVA).

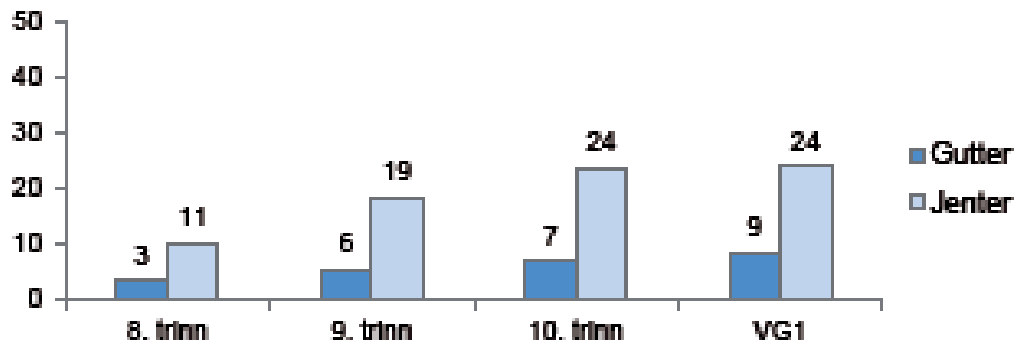
Andel gutter og jenter som er plaget av ensomhet 8. – 10. trinn

Mange er plaget av ensomhet

Kilde:
Sykt bra! Ungdom i Norge - status 2013.
Lars Roar Frøyland, rådgiver i NorSk
institutt for forskning om oppvekst, velferd
og aldring (NOVA).

Andel gutter og jenter med depressive symptomer

Ungdata 2014

Ungdom i Vestfold*

Vestfolds ungdom er aktive, rusfrie, og med stor tro på fremtiden. Likevel oppgir mange av dem, særlig jentene, at hverdagen kan bli vel preget av stress og bekymring. (Telemarksforskning 2013**)

- Hovedkonklusjonen fra undersøkelsen er at de aller fleste ungdommene i Vestfold trives i hverdagen sin, og lever aktive og sunne liv. Det store flertallet av ungdommene har et godt forhold til foreldre og venner, de trives på skolen og i nærmiljøet sitt, og har stor tro på egen fremtid.
- Som flere tilsvarende undersøkelser har pekt på, avdekker imidlertid resultatene at ungdommenes «Skikkelige» livsførsel også har en skyggeside: Mange ungdommer, særlig jenter, oppgir at de opplever hverdagen sin som stressende og at de bekymrer seg mye i det daglige.
- Resultatene antyder at mange unge opplever et sterkt press om å lykkes, både på skolen og i fritiden, og at dette går utover hvordan flere vurderer sin egen mentale helse.

Et interessant funn er at læringsmiljøet på skolen har stor betydning for hvordan ungdommene vurderer sin egen helse. Ungdommene som opplever læringsmiljøet på skolen som godt, er mindre plaget av både psykiske og fysiske helseplager enn ungdommene som opplever et dårlig læringsmiljø.

*<http://www.tmforsk.no/publikasjoner/filer/fil.asp?fil=2375>

**http://www.tmforsk.no/start/detalj.asp?nyhet_id=627&merket=2

Stavanger 2014

Flere unge jenter med negativt selvbilde Misnøyen med egen kropp og eget liv øker for unge jenter, viser Ungdataundersøkelsen Ung i Stavanger.

Ifølge Hegna* kan sosiale medier bidra til at det blir økt press. - Det er veldig lett å sammenligne seg med andre - og da ofte med presentasjoner av andre som er redigert og nøye utvalgt for å gi et så positivt bilde som mulig. Ungdom er spesielt sårbare for denne typen sammenligninger

- Mens 12 prosent av jentene fortalte om et negativt kroppsbilde i 2010, er det nå hele 17 prosent som forteller det samme. Det er en stor økning på bare tre år, og må kunne kalles en betydelig forverring.

*<http://www.hioa.no/Aktuelle-Saker/Flere-unge-jenter-med-negativt-selvilde>

Studenter i dag: (Kilde Shot 2014)

- Hver 5 (19 %) student rapporterer alvorlige psykiske symptomer. Forekomsten er dobbelt så høy blant studenter som i normalbefolkningen i samme aldersgruppe, og dobbelt så høy blant kvinner enn menn.
- Andelen med alvorlige psykiske symptomer har økt blant begge kjønn siden 2010, men økningen er mye sterkere blant kvinner. $\frac{1}{4}$ (24%) av kvinnelige studenter rapporterer nå alvorlige psykiske symptomer, mot 12% blant menn.
- Som i 2010 er det bare om lag $\frac{1}{3}$ av de med alvorlige psykiske symptomer som har søkt hjelp siste år. I tillegg har en tilnærmet like stor andel i denne gruppen vurdert det.

UngData/Nova 2012/13:

Det individuelle frihetsidealet har fått en fremtredende rolle i kunnskapssamfunnet. Skolen må mestres, kroppen må trenes og helsa må være god.

Depresjon Som Senmodernitetens arketypiske lidelse

Vi må bruke oss selv for å bli oss selv
Depresjon oppstår mellom påbudet om
selvrealisering og identitetshavariet i og
måtte dra seg selv opp etter håret (Ibid).
Vi kan ikke bruke oss selv for å bli oss selv
(Dufour 2008).

Depresjon er derfor ingen sykdom men en
tilstand frembrakt av et totalitært
samfunnssystem som sammenstiller egoisme
med frihet og originalitet (Ibid).

Sosial patologi

En sosial patologi er en form for sykdom, som er skapt av sosiale strukturer i samfunnet, men som resulterer i en rekke individuelle lidelser.

Konstant selvutvikling og realisering får individet til å føle seg utilstrekkelig. Man makter ofte ikke å leve opp til samfunnets idealer og normer for det "perfekte" selv, og derfor oppstår det psykiske spenninger og symptomer (Alain Ehrenberg 2010 og Axel Honneth 2005,2008,2009. Madsen 2010,2011, Jakobsen 2009. Hammershøj 2007.)

Dagens reality serier har verdi som empirisk materiale fordi de framstiller et normativt klima som kan brukes til å forstå vår egen tid

Forbrukeridentitet

Fra Gud til Gucci

Ære være Meg selv i det høyeste

Gloria in Excelsis ego

Forbrukeridentitet

Det som kjennetegner vår tid er at forbrukerkulturen står mye sterkere enn tidligere.

I dag må du ha mye for å være sosialt med.

Og være som alle andre og dermed høre til, handler i dag om kjøp av ting som er moderne (Livsstil) (Giddens 1991,1996,2003).

Jeg vil være meg selv,
finne min egen stil. Jeg
vil være et kult medlem
av gjengen. Jeg vil være
som de andre!

Det terapeutiske samfunn og begjærøkonomien.

Markedsføring av egoisme gjennom
markedet

Markedsføring av individualisme
gjennom terapi? (jmf. Madsen: Den
terapeutiske kultur 2010).

Terapien sender individet tilbake som forbedret
konsument i søken etter ny identitet og mening

(Dufour 2008. Madsen 2010)

Nyliberalisme og konsumerisme

Presset på det kollektive subjektet øker

Er Nyliberalismen kun rotfestet i begjæret?

Problemet med identitet og belastningen med å skulle være selvfunderet (å finne seg selv i seg selv) kan føre til identitetshavari og lav selvfølelse.

(Ehrenberg Alain 2010: Det utmattede selv - Depression og samfund. Madsen 2011 og 2010).
Dufour 2008. Tranøy 2006)

Koden som formulerer vår "livspolitik", er hentet fra
shoppingens pragmatikk»
(Bauman 2006, 94).

«I forbrukerløpet beveger målstreken seg alltid raskere enn den raskeste av løperne» (Bauman, 2006, s. 93).

Sosiale patologier?

FRIHETSLIDELSE?

Sosiale patologier under moderne betingelser er et resultat av at man gir ufullstendige frihetsforestillinger absolutt verdi (Honneth 2009)

Ein sosial patologi, eller sosial lidelse, er en samfunnsmessig feilutvikling som på ulike måter hindrer eller til og med direkte skader det som er godt for menneskene det gjelder (Vetlesen, 2009, s. 25).

«autentisk selvrealisering».

Dette idealet, som blant annet har røtter i romantikkens dyrkelse av følelsene og det særegne, forteller oss grovt sagt at den som lever konformt, kaster bort sitt liv, mens den som finner sin helt egen måte å være menneske på, virkeliggjør sin iboende og unike personlighetskjerne (Jakobsen 2009)

Individualismens paradokser

Idealet om originalitet og selvutvikling er i seg selv en fruktbar og viktig moralsk kilde i den vestlige moderniteten; det patologiske består i at dette idealet fordreies på en måte som gjør at det mister sine intersubjektive og kommunikative konnotasjoner og reduseres til ren selvopptatthet (Honneth i Jakobsen 09)

HEGEL

Det moderne og retten til særegenhet og subjektiv frihet

"Subjektets rett til særegenhet, til selvvirkeliggjøring, eller, hvilket er det samme, retten til subjektiv frihet, utgjør vende- og omdreiningspunktet i overgangen til den moderne verden" (G. W. F. Hegel, Grundlinien der Philosophie des Rechts. Frankfurt am Main: Suhrkamp 1970 [1821], 124)

Georg Wilhelm Friedrich Hegel (1770-1831)

Denne retten, som Hegel også kaller «retten til subjektiv frihet», er således en rett til å realisere seg selv som individ, og ikke bare utfylle en predestinert rolle i et bestemt samfunnsfelleskap (Jakobsen Jonas 2009 Agora 4. 2009:12)

Honneth betrakter gjennomgående Hegels bidrag som en samtidsdiagnose som hevder at sosiale patologier under moderne betingelser er et resultat av at «man gir ufullstendige frihetsforestillinger absolutt verdi». Absolutteringen av det Honneth kaller «den romantiske individualismen» resulterer i en frihet til å definere sin egen identitet som fører til det Hegel kalte «lidelse under ubestemthet». (Hegel 2006) Symptomet på slik lidelse er «trøttheten over å være seg selv» (Honneth 2005, 2008, 2009. Ehrenberg 2010. Jakobsen 2009. Vetlesen 2011:51)

**“EVERYONE
SMILES WITH
THAT INVISIBLE
GUN TO THEIR
HEAD.”**

Det senmoderne menneske har frigjort seg fra tradisjonens lenker
Men har lagt seg under en ny subjektivitetsdiskurs og konsumer makt og
således iført seg nye lenker?

En frihet som ikke er friheten til noe bestemt, det vil si som ikke bestemmes gjennom meningsfulle forpliktelser og relasjoner til andre, blir tom, deprimerende og nettopp «ubestemt» (Å lide av ubestemthet jmf. Hegel 2006)

Hva nå?

Tabu - skam i dag:

- Å være allminnelig framfor perfekt
- å være avhengig av andre
- å ikke være kreativ, unik, pen, Sexy, morsom osv.
- å ikke være original og autentisk

I skolen

Klasseledelse hvor lærere/Skolen og foreldre tar ansvar for å skape kultur for fellesskap og relasjonsbygging som motkultur til kravet om autentisk selvrealisering

Er det et tabu og være/bli voksen i dag?

KILDER:

- Aakvaag Gunnar C. 2013: Frihet; et essay om å leve siff eget liv. Universitetsforlaget
- Aakvaag Gunnar.C: 2008. Moderne Sosiologisk Teori. Abstrakt Forlag
- Arendt, Hannah 1961: The Crisis in Education. In: Between Past And Future. Eight Exercises in Political Thought. The Viking Press. New York
- Bauman.Z. 2006. Flytende Modernitet. Erasmus.
- Dufour, Danny-Robert 2008: The Art of Shrinking Heads: The New Servitude of the Liberated in the Era of Total Capitalism. Polity Press.
- Dufour, Danny-Robert 2008: Den nye fellesegoismen. LE MONDE diplomatique. 01.02.08.
- Ehrenberg Alain 2010: Det udmattede Selv - Depression og Samfund. Informations Forlag
- Forås, Per Bjørn & Vetlesen, Arne Johan 2012: Angsten for Oppdragelse. Et Samfunnssetisk perspektiv på dannelsen. Universitetsforlaget
- Giddens, Anthony 1991: Modernity and Self-Identity. Self and Society in Late Modern Age. Cambridge: Polity Press
- Giddens, Anthony. 1996: Modernitet og Selvidentitet. København: Hans Reitzels Forlag, København
- Giddens, Anthony. 2003: Intimitetens forandring. Hans Reitzels Forlag, København
- Hankiss, E. 2006: The Toothpaste of Immortality. Self-Construction in the Consumer Age. Woodrow Wilson Center Press. Washington D.C.
- HammerShøj, L.G. 2004. Nye patologier i selvdannelsens tidsalder. I Sosiologi I dag, 3/2004. Årgang 34. Novus Forlag
- Hegel G.W.F. 2006: Rettsfilosofien. Vidarforlaget.
- Honneth, Axel 2008: Kamp om anerkjennelse. Pax
- Honneth, Axel 2009: Den Individuelle Frihetens Patologier. Hegels Samtidsdiagnose og vår tid. I: AGORA NR 4:2009.
- Honneth, Axel. 2005: «Organisert selvrealisering - individualismens paradokser», i RasmusWillig og Marie Østergaard (red.), Sociale patologier. København: Hans ReitzelsForlag 2005
- Jakobsen, Jonas 2009: Å lide av ubestemt. Axel Honneths hegelianske samtidsdiagnose. AGORA NR 4,09
- MadSen, Ole Jacob 2011: Nyliberalismens Sosialpsykologi. Danny-Robert Dufours kritikk av nyliberalismen. I AGORA nr 1, 2011.
- MadSen, Ole Jacob 2010: Den terapeutiske kultur. Universitetsforlaget
- Nilsen, R.Å. 2007. Før var alt fast, Nå er alt flytende: En kritikk av Zygmunt Baumanns samtidsdiagnose. I Sosiologisk Tidsskrift VOL. 15,3-27. universitetsforlaget.
- Prieur, Annick (2002): Frihet til å forme seg selv? En diskusjon av konstruktivistiske perspektiver på identitet, etnisitet og kjønn. Kontur: 5-12.
- Prieur, A. 2002. Sosiologi og Raseri. I Sosiologi i Dag Årgang 32. 1-2. Novus Forlag.
- Rolnes, K. 2007. Når ting blir tegn: En semiotisk tilnærming til smak og livsstil. I: Scheldrup og Knudsen: ForbrukerSosiologi. Makt, tegn og mening i forbrukerSamfunnet. Cappelen Akademisk Forlag.
- Sennet.R. 1994. Intimitetstyranniet. Cappelens Upopulære Skrifter.
- Slagstad,R. Korsgaard,O. Løvlie,L. (red.) 2000. Dannelsens forvandlinger. Pax.
- Tranøy, Bent Sofus 2006: Markedets makt over Sinnene. ASchehoug.
- Taylor.C. 1989/2010: Sources of the Self. The Making of the modern Identity. Cambridge.
- Taylor.C:1996. Autentisitetens Etik. Cappelens Upopulære Skrifter
- UngData. : NOVA (2013). Ungdata. Nasjonale resultater 2010-2012. NOVA Rapport 10/13. Oslo, NOVA.
- Ung i Vestfold 2013 INGVILD VARDHEIM TF-rapport nr. 324. 2013
- Ung i Stavanger. Hør på meg Ungdomsundersøkelsen i Stavanger 2013. SILJE HARTBERG KRISTINN HEGNA Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring NOVA Rapport 2/2014
- Ziehe, T. 2011: "Post-avtrådisjonisering" Betrakninger rundt den endrede stemningsleiet som preger dagens ungdom. I Kvernbekk.T. (Red) Humaniorastudier i pedagogikk. Pedagogisk filosofi og historie. Abstrakt Forlag.
- Øhra, Mattias 1998: "Ekte barndom". Barndomsforståelse - et perspektivskifte. I Bugge & Gjems: Time Out. Bilder fra nye pedagogiske landskap . Fagbokforlaget
- Vetlesen, Arne Johan (2009): Frihetens forvandling: Essays og artikler 2002-2008. Oslo: Universitetsforlaget.